

# Katehon: Analýza problémů finančního systému USA

- CZ24 News | 19. března 2023

**USA: Přístup ke stimulaci ekonomiky se nazývá měnová politika neboli monetarismus. Předním teoretikem měnové politiky byl liberální ekonom Milton Friedman, který ji formuloval na Chicagské univerzitě v 50. letech 20. století. Friedman se domníval, že fiskální politika je do značné míry neúčinná, a místo toho tvrdil, že klíčem k udržení stabilní ekonomiky je peněžní zásoba - množství peněz v oběhu. Když je ekonomika slabá, musí se podle něj nabídka peněz zvýšit. S větším množstvím peněz v oběhu mají firmy a spotřebitelé více peněz na investice a utrácení, což stimuluje výrobu i výdaje za zboží či služby. Friedman upřednostňoval soukromou kontrolu peněžní zásoby, ale zároveň uznával, že nástrojem k provádění této kontroly je vládní Federální rezervní systém (FED). Monetarismus jako jedna z ekonomických teorií věnuje pozornost pouze vlivu změn množství peněz na celkovou cenovou hladinu, což z něj činí čistě kvantitativní teorii sloužící kapitalistické ekonomice.**

Federální rezervní banka byla založena v roce 1913, tedy téměř půl století před vznikem liberální měnové teorie. Raná historie Fedu má několik zajímavých odboček. Počátky Fedu sahají až k bankovní panice v roce 1907, která hrozila zhroucením bankovního systému a s ním i americké ekonomiky. V souvislosti s tehdejší bankovní panikou se objevilo slovo „bankrot“, kdy zkrachovaly právě komerční banky. „Bankrupt“ doslova znamená „zkrachovalá banka“. Aby banky vydělaly peníze, přijímaly vklady a pak je půjčovaly. Kdyby si banka nechala všechny peníze, které v ní byly uloženy, nemohla by dosahovat zisku. Skutečnost, že banky většinu svých aktiv půjčují, však znamená, že v každém okamžiku drží méně peněz, než kolik dluží svým vkladatelům. Pokud lidé v napjaté ekonomické situaci zpanikaří a domnívají se, že jejich peníze již nejsou v bance v bezpečí, spěchají je vybrat a banka brzy odevzdá veškerou hotovost, kterou měla v držení. Ostatní vkladatelé by měli smůlu a banka by zkrachovala, takže by zůstali bez peněz. Přesně to se stalo v roce 1907, a jak se zavírala jedna banka za druhou, šířila se mezi vkladateli panika. V té chvíli John Pierpont Morgan, významný bankéř a přední finančník své doby, shromáždil skupinu svých vlivných přátel a přesvědčil je, aby vložili peníze do fondu, z něhož by si banky mohly půjčit, kdyby se dostaly do nedostatku hotovosti. Morganův plán fungoval a panika ustoupila. Morganovo rozhodnutí však zůstalo v myslích amerických politiků a inspirovalo je k vytvoření banky, od které by si mohli půjčovat peníze i ostatní bankéři. Morgan se stal nejsilnějším zastáncem Federálního rezervního systému a předznamenal jeho vznik.

## **Funkce Federálního rezervního systému (Fed)**

Fed je nezávislá federální agentura, která plní funkci centrální banky Spojených států. Jeho členy jsou národní banky a ty státní banky, které splnily podmínky a rozhodly se k němu připojit. Fed používá různé nástroje k regulaci americké ekonomiky. Aby se Fed vyrovnal s hospodářským poklesem, může použít kombinaci tří nástrojů ke zvýšení nabídky peněz. Za prvé může snížit úrokovou sazbu, kterou účtuje svým členským bankám, když si od něj půjčují. Čím nižší sazbu za své úvěry platí, tím nižší úrokovou sazbu mohou nabídnout svým klientům. Nižší sazby podporují půjčky, které pumpují peníze do americké ekonomiky, což znamená, že toto opatření má za cíl zvýšit peněžní zásobu. Fed může zvýšit množství peněz v oběhu také snížením tzv. sazby minimálních rezerv. Členské banky jsou povinny držet určité procento svých aktiv na vkladech a toto procento představuje sazbu minimálních rezerv. Když Fed sazbu sníží, mohou členské banky půjčovat více svých aktiv klientům, čímž se do ekonomiky dostane více peněz, což přispívá k její stimulaci. A konečně, Fed nakupuje a prodává cenné papíry, což je souhrnné označení pro mnoho druhů investic

- dluhopisy, směnky, pokladniční poukázky atd. Během hospodářského poklesu může zvýšit svou kupní sílu. Když nakupuje cenné papíry, dává prodávajícímu peníze, které může prodávající naopak utratit nebo investovat, čímž pomáhá podporovat ekonomiku.

Lze tedy vyzdvihnout následující rysy Fedu:

1. Nezávislost: Fed je nezávislá federální agentura, která řídí měnovou politiku USA bez přímého vlivu vlády USA.
2. Funkce: Federální rezervní systém USA plní několik funkcí, mimo jiné reguluje úvěrový trh a zajišťuje hospodářskou stabilitu země.
3. Struktura: Federální rezervní systém USA se skládá z 12 regionálních bank a jedné hlavní banky, Federální rezervní banky (FRB).
4. Formát zasedání: Federální výbor pro volný trh (FOMC) je hlavním řídicím orgánem měnové politiky, který se schází šestkrát ročně.
5. Role: Důležití členové Federálního rezervního systému USA, jako je předseda Federální rezervní banky a členové Rady guvernérů, jsou jmenováni prezidentem USA a potvrzováni Senátem.
6. Měsíční informace: Federální rezervní banka USA zveřejňuje informace o aktuální měnové politice a ekonomické situaci v měsíčních zprávách.

## Současná situace amerických bank

9. března [došlo k prvnímu bankrotu](#) velké americké banky od roku 2008. Silicon Valley Bank (SVB), šestnáctá největší banka v zemi, vyhlásila bankrot poté, co vkladatelé spěchali vybrat své peníze poté, co banka oznámila ztráty ve výši přibližně 1,8 miliardy USD z prodeje investic. SVB ohrozila celková situace na finančních trzích a stagnace cenných papírů a kryptoměn. Silicon Valley Bank [byla klíčovým věřitelem](#) podniků v Silicon Valley s aktivy ve výši 212 miliard dolarů, z nichž 120 miliard tvořily cenné papíry. Banka byla dlouho považována za centrum start-upového průmyslu v USA díky svému zvláštnímu zaměření na firmy rizikového kapitálu. SVB nyní svým klientům dluží více než 170 miliard dolarů, z nichž 93 % nebylo pojištěno.

Důvodem bankrotu SVB byly chyby vedení společnosti a prudké zvýšení úrokové sazby Federálního rezervního systému v boji proti inflaci. Na posledním zasedání Federálního výboru pro volný trh (FOMC) byla [klíčová sazba zvýšena](#) do cílového pásma 4,5 % až 4,75 %, což je nejvyšší referenční sazba od října 2007. Jednalo se o osmé zvýšení klíčové sazby v USA od března 2022 a od té doby se sazba zvýšila celkem o 450 bazických bodů. Chybou managementu bylo investování desítek miliard dolarů do dluhopisů, které začaly kvůli zvýšení sazeb Fedu generovat nižší výnosy.

Situace v SVB signalizovala značné riziko zhroucení národního bankovního systému. Další v pořadí byla Signature Bank, která byla uzavřena po Silicon Valley Bank. Americké ministerstvo financí, Federální rezervní systém a Federální společnost pro pojištění vkladů vydaly společné [prohlášení](#), v němž uvedly, že tato opatření byla přijata, aby se zabránilo „systémovým rizikům“. Současná situace se velmi podobá krizi z roku 2008, která začala podobně. Aby zabránila panice v americké společnosti, snažila se americká ministryně financí Janet Yellenová ujistit Američany, že pád SVB nevyvolá dominový efekt pro ostatní banky, ale události se vyvíjely v rozporu s jejím prohlášením.

Politická debata mezi republikány a demokraty o záchraně americké ekonomiky se zintenzivnila v souvislosti s hrozícími problémy ve finančním sektoru.

Vzhledem k tomu, že se objevují problémy s bankami, jedním z řešení by mohl být „bailout“, tedy

finanční politika zaměřená na odkup takzvaných „toxických aktiv“ (nesplácených úvěrů) od finančních institucí, aby se zabránilo jejich hromadnému bankrotu a zhroutení finančního systému. Proti tomuto opatření se ostře postavili republikáni, pod jejichž tlakem americké ministerstvo financí odmítlo „bailout“ zorganizovat. [Podle republikánského politika Kevina McCarthyho](#) by nejlepším způsobem, jak odvrátit kolaps bank v Silicon Valley, který již dříve oznámila Federální společnost pro pojištění vkladů (FDIC), mohl být odkup SVB větší bankou nebo investorem. Vláda však hodlá zachránit vkladatele zavřené banky, nikoli však banku samotnou, která nemůže najít kupce.

Demokraté zároveň obviňují z krachu banky SVB bývalého amerického prezidenta Donalda Trumpa. V pondělním ranním projevu Biden americkým občanům [sdělil](#), že jejich vklady jsou v bezpečí, vyzval Kongres ke zpřísnění bankovních předpisů a obvinil Trumpa ze zrušení regulačních finančních omezení. V roce 2018 prezident Donald Trump podepsal zákon, který uvolnil bankovní regulaci zavedenou jeho předchůdcem v rámci Dodd-Frankovy reformy po globální finanční krizi.

Problémy finančního sektoru ohrožují mnoho regionálních bank v USA a dlužníky, kteří využívají jejich služeb. Federální systém domácích úvěrových bank (FHLB) jako klíčový zdroj hotovosti pro regionální věřitele [získal](#) 88,7 miliardy USD prodejem krátkodobých dluhopisů na záchranu malých bank. FHLB je jednou ze struktur vytvořených v období krize, které mohou soukromé banky využívat ke krátkodobému financování, aniž by si musely půjčovat peníze od Federálního rezervního systému. Kromě toho je ohrožen i samotný technologický průmysl, protože banky v Silicon Valley poskytly finanční prostředky mnoha začínajícím projektům.

## Globální důsledky úpadku

Stav amerického finančního systému ovlivňuje také fungování světové ekonomiky. Zablokování bank může mít jednoznačné globální důsledky. Pokles akcií evropských bank byl jedním z legitimních důsledků bankrotu SVB. Evropský komisař pro hospodářské záležitosti Paolo Gentiloni  [uvedl](#), že Evropská komise (EK) připouští existenci sekundárních rizik zhoršení finanční situace v EU. Britskou jednotku zkrachovalé SVB koupila banka HSBC za 1 libru a řada britských technologických společností uvedla, že „ztráta vkladů by mohla poškodit technologický sektor“. Na pozadí krachu SVB německý Spolkový úřad pro finanční dohled  [uvalil](#) moratorium na převod aktiv a operací německé pobočky americké banky. Rovněž v souvislosti s bankrotem klesla hodnota akcií největší švýcarské banky o 11 %, což byl pro švýcarské bankovníctví velký šok. Situace v SVB začala mít dopad i na trh s kryptoměnami, přičemž druhý největší kapitálový titul USDC Stablecoin [ztratil](#) svou vazbu na americký dolar.

Vidíme tedy, jak je struktura globálního kapitalismu nebo „turbokapitalismu“, který se vyznačuje převahou finančního sektoru, do značné míry předurčena kroky uvnitř USA. Zapojení IT sektoru mnoha států do finančních struktur USA vytváří riziko spojené s problémy fungování jednotlivých odvětví. Důsledky v rámci USA by mohly být rovněž značně nepředvídatelné a mohly by vést ke globální finanční krizi srovnatelné co do rozsahu s krizí z roku 2008, která začala lokálními problémy ve Spojených státech. Budoucí stav věcí bude záviset na opatřeních přijímaných současnou administrativou a krátkozraká rozhodnutí by mohla prohloubit vnitropolitickou krizi, jejíž počátky lze vysledovat již v posledních prezidentských volbách v USA.

## [ZDROJ](#)

Překlad: zvedavec.news